

זה — התאחדותה בפנימיות הכתר — הוא ניקר ענינה, ונקרא בשם "תפארת שבתפארת".

וזו גם הביאור בהספורים²⁵, שהצמח-צדק הלך לכתוון את ילדיו, וכשבחן את כ"ק אדמו"ר מהר"ש ו"ע — התפעל מאד המלמד (שהרי נכחה בשעה מפעשה), כיון שידיעותיו היו בהפלגה שלא לפי ערך שנותיו, אאמר ה"צ"ע: לגבי תפארת שבתפארת — אין זו הפלאה כלל²⁶.

והיינו, שלגבי תפארת שבתפארת, שהו"ע ספירת התפארת כפי שמתאחדת בשתיק (כנ"ל) — הרי גם ענין היותר נפלא אינו הפלאה כלל. וזהו ג"כ הטעם לכך שהנהגת אדמו"ר מהר"ש הייתה בהרחבה²⁷, כיון שענינו הרי ספירת התפארת, ובתפארת גופא — תפארת שבתפארת, שאע"פ שהיא כוללת את כל ההפכים, וכעומק יותר — שהיא מתאחדת בשתיק.

*
ת. עפ"י יש לבאר גם החילוק בין ענין "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ומערבה" לענין "נחלה בלי מצרים"²⁸:

ובתקדמה — ששאלו על האמור כמ"פ שיקיים הענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ומערבה", ולאח"ז הענין ד"נחלה בלי מצרים" — מדוע אמורים שהם ב' ענינים, דלכאורה הרי זה היפך דכרי הגמרא²⁹ "כל ארבעה את השבת נותנין לו חזקה ב' מצרים, שנאמר: אז חתננו על ה' מהבכרתיך על כמתי ארץ והאכלתיך וחלה יעקב אביך... כיעקב שכתבה עד ופרצת ימה וקדמה וצפונה ומערבה", דמשמע שהם ענין אחד? והביאור כזה:

מדברי הגמרא גופא מוכח שהם שני ענינים, דלכאורה, לשם מה נאמר בגמרא "נותנין לו נחלה בלי מצרים", ולמה לא נאמר "נותנין לו נחלה יעקב"? — ומה מוכח שכוונת הגמרא להוסיף עוד ענין בעומק יותר.

ואף שהענין ד"נחלה בלי מצרים" נלמד מהפסוק "ופרצת גוי" —

27 סה"ש תרפ"ט ע' 38 הערה 13. ויש' ב"חיים יוס" ב א"ר, ספר החולדות אדמו"ר וראו גם תר"ם ח"כ ע' 224. ויש' מתרש"ש ע' 7. רצא נת, יד. (28)
28 שבת קיח, סע"א. (29)
29 תר"ם ח"כ ע' 242. ע' 276. יעשי נת, יד. (31)

25 "דישמות" תובת קמ ע' 9 (עמק)
26 "דישמות" יוס" ב א"ר, ספר החולדות אדמו"ר
27 מתרש"ש ע' 7.
28 שבת קיח, סע"א.
29 תר"ם ח"כ ע' 242. ע' 276. יעשי נת, יד.

עצמו מכל עניניו, שכן, אף שהעתקה זו היא במדריגות תחתונות, הרי ע"פ הידוע¹⁷ בענין "בכל מאדו"ס¹⁸, "מאד שגד", מובן, שעי"י שמתקן עצמו מעניניו במדינתו ("מאד שגד"), איז בא להגילוי דשם הרי שלמעלה מהשתלשלות, שהוא מעין דלעמיד לבוא (כנ"ל).

ובפרטיות יותר — הנה בהזמן דלעמ"ל גופא יש כו"כ מדריגות, שנתלקים בכללות לב' מדריגות: (א) הזמן שבו "ילכו מחיל אל חיל"¹⁹, הליכה בעילוי אחר עילוי, שזוהו בכחי האורות: (ב) "יום שכולל שבת ומנוחה"²⁰, שזוהו בהצמדות²¹ וע"י ענין ההעתקה שבנפשו בא להגילוי דשם הרי שלמעלה מהשתלשלות, ועד להרי שבהעצמות שאין כן אחריות²², שמדריגה זו תהי' בגילוי כ"יום שכולל שבת ומנוחה להי העולמים".

* * *
ז. ע"פ האמור לעיל שרי' הימים שבין יוה"כ לסוכות הם כנגד ר' אחריות דשם הרי', נמצא, שיי"ג תשרי (יום ההילולא של אדמו"ר מהר"ש) — יום ה' — הוא כנגד אות רא"ן, שמורה על בחי' ז"א, שיעקרו משפחת²³.

והענין כזה:

אף שאות רא"ן דשם הרי' באה לאחרי אות ה"א, ומכ"ש לאחרי אות קי"ד, שהיא הראשית והעיקר דשם הרי' — אעפ"י ישנה מעלה באות רא"ן, להיוותה בקו האמצעי, שעולה עד הכתר.

וכידוע²⁴ שאף שגם שאר הספירות עולות ככתר, מ"מ יש מעלה יחידה בספירת התפארת, כי, שאר הספירות: (א) רק עולות ככתר, אבל הם נשארים ענינים נפרדים, (ב) העלי' היא בחיצויות הכתר. משא"כ ספירת התפארת: (א) מתאחדת בהכתר, (ב) בפנימיות הכתר.

וזוהו, בספירת התפארת גופא ישנם כמה ענינים: כפי שהיא ספירה כפי עצמה; כפי שכוללת ומייחדת חסד וגבורה; כפי שהיא למעלה מהם; וכפי שמתייחדת בפנימיות הכתר, כבחי' עתקי ולמעלה יותר. וענין

17 ראה תר"א סק"ק ל"ט, ג ואל"ף. ובכ"מ.
18 (אחתון ו, ה).
19 תהלים פד, ה. וראה ברכות וט"ק
20 (משירות ז').
21 ראה תהלים פד, ה. וראה ברכות וט"ק
22 ראה גנת אנון (להי"י גיקטליא) חלק
17 ראה תר"א סק"ק ל"ט, ג ואל"ף. ובכ"מ.
18 (אחתון ו, ה).
19 תהלים פד, ה. וראה ברכות וט"ק
20 (משירות ז').
21 ראה תהלים פד, ה. וראה ברכות וט"ק
22 ראה גנת אנון (להי"י גיקטליא) חלק

סבור שכאשר אי אפשר לילך מלמטה יש לדלג מלמעלה, ואני סבור שצריכים להתחילה לדלג מלמעלה).

והרי פתגם זה הוא כהתאם לעבודתו וענינו של קו התפארת — פריצת הגדרים (כניל).

וכוננו לפועל:

העבודה צריכה להיות באופן ד"ופרצת", וככלל זה — שתהי' העבודה בשמחה ובטוב לבב, שהרי שמחה פורצת כל הגדרים.

וכפרטיות יותר — הכוונה היא לקי התורה, שהוא קו האמצעי. דהיינו שצריכים ללמוד תורה בשופי, והלימוד צריך להיות בשמחה, ומלימוד התורה יומשך ענין זה גם בשאר ב' הקיין, עבודה וגמילות חסדים.

וכאשר תהי' העבודה בשמחה וכטוב לבב בכל הג' קיין — זנה צדק³⁷ "אם בתוקותי תלכו גו' ונתתי גשמים גו'", היינו שעייני יומשך תרחבת ושמחה גם בענינים הגשמיים, ובמילא יתוסף שמחה והרחבה יחידה גם כללמוד התורה.

יא. וכפרטיות יותר:

ידע שבחורה גופא ישנם כמה מדריגות: ישנה דרגת התורה כפי שז"א "ארוכה מאין מדה ורחבה מני ים"³⁸ — שזנה בדוגמת הענין ד"ופרצת גו'", דהיינו, בלי-גבול היוצא מן הגבול; ישנה דרגת התורה כפי שהיא בבחי' בלי-גבול ממש, עד לבחי' שששועי המלך בעצמותו, וכפי שנימנו ככתובי' חמש מדריגות בחורה, שהם כנגד חמשה שמות שנקראו לשמחה³⁹: נפש רוח נשמה חי' יחידה — שכל בחינות אלו הם רק בבחי' השמחה שאינם הפצטי⁴⁰; ותוסף לזה ישנה דרגת התורה כפי שהיא בהעצמות ממש, דוגמת עצם הנשמה שלמעלה גם מיוחדה.

וכל בחינות אלו ישנם בהעלם גם בבחינת החחוחה שבחורה, וכניל שגם בחי' "נתחלה בלי מצרים" ישנה בהעלם במדריגת "ופרצת גו'".

37) ראה בארוכה סה"מ תרג"ז ט"ע רכג (41) משלי ת', ל-לא, ראה לקי"ח במדבר י"ג, ד ואילן. ובכ"מ.

38) ראה גם שחת יום ב' דו"ה ס"ד (42) בי"ד פי"ג, ט, דכ"ד פי"ב, לז.

(לעיל ט"ע 14 ואילן). וש"נ. (43) ראה סה"מ תרג"ז ט"ע 56 ואילן.

39) ר"פ בחוקות. (40) איוב י"א, ט.

הרי כן הוא בכל הלימודים שבחורה שבעל-פה, שאי"פ שבכל ענין נאמר "מנא הני מילי כו' דאמר קרא כו'", אע"פ, הענינים כפי שהם בחושב"פ הם בעומק יותר מכפי שהם בחושב"כ, וכמאוד³² ל"ב "ערכים עלי דברי סופרים כו'", והיינו, שאף שהענין כפי שהוא בחושב"כ יש בו בהעלם כל העומק שבתחשבת"פ, שהרי "ליכא מדי דלא רמזא באורייתא"³³, מ"מ, הענינים המתגלים בחושב"פ הם בעומק יותר מהגילוי שבתחש"כ.

ט. והענין כזה:

"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" — פירושו שישנם ההגבלות ד"ימה וקדמה גו'", אלא שפועלים בהם את הענין ד"ופרצת"; משא"כ "נתחלה בלי מצרים" — פירושה שמתחחחזרה אין מיצרים והגבלות כלל. וכענין הספירות: "ופרצת גו'" — הו"ע ספירת התפארת כפי שהיא בהקנין דחסד וגבורה, דהיינו שישנם ההגבלות דחוגג והתפארת כוללת ומיוחדת אותם: ו"נתחלה בלי מצרים" — הו"ע ספירת התפארת כפי שהיא מתאחדת בהכתר.

וזהו שבתחש"כ נאמר בניצוי רק הענין ד"נתחלה יעקב. . שכתוב בו ופרצת גו'", אבל פנימיות הענין ד"ופרצת" (כפי שנתחלה ע"י תורה שבע"פ) היא "נתחלה בלי מצרים" — כי כן הוא גם בענין ספירות התפארת, שבחיצוניותו וניצוי זהו ענין של יחוד ב' קיין, אבל בפנימיות — הרי ענין זה גופא שהתפארת מיוחדת חוגג הוא מצד המעלה שבה שעולה עד הכתר, ענין שלמעלה מקיין.

ועפ"י מורבן, שב"ופרצת גו'" נכלל גם הענין ד"יעלה הפורץ"³⁴ — גילוי אור תבלי-גבול דלעת"ז, כי הפנימיות דיתוד הקיין היא גילוי אור תבלי-גבול.

י. והנה, דובר כמ"ס³⁵ אודות פתגם אדמו"ר מהו"ש³⁶ (בעל יום התחילולא ד"ג תשרי): "די וועלט זאגט אז אויב מען קען זיט אָרונטער גייט מען אָריבער, און איר זאג אז מען דאַרף לכתחילה אָריבער" (העולם

32) ע"י ל"ה, א ובפשי"ט. וראה יודלסלר (35) ראה תרי"ג ח"ג ע' 205, ח"י ע' 81.

שם פ"ב ה"ז. תרי"ג ט"ע 358 ואילן. תרי"א ע' 274 ע' 322.

33) ראה תענית ט, א ובפשי"ט. תרי"ג (36) אג"ק אדמו"ר מהו"ש ח"א ע' תרי"ג.

וראה גם מכתב ר' אלול שנה זו (אג"ק ח"א ע' תרי"ג).

ע' תרי"ג. (34) מורה ב' ג.

בס"ד. יום ב' דהג הטוכות, ה'תשי"ט
(הנחה בלתי מוגד)

דוסידיים ואנשי מעשה כר', יש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה

את וקנתנו, אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים אשרי

זקנותנו שכפרה את ילדותנו, אלו בעלי תשובה. אלו ואלו אומרים אשרי

מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחל לו. והיינו, שבמחמת בית השואבה

מדדגש ענין התשובה, לא מכניי אצל בעלי תשובה, אלא אפילו אצל

חסידים ואנשי מעשה, שהרי הלשון אשרי מי שלא חטא יש בזה גם קבלה

על להבא (ששייך לענין התשובה), וגם הלשון שלא ביישה הרי ביוש

דה"ע התשובה. וצריך להבין מהו ענין התשובה בהג הטוכות, ולכאורה,

כאשר באים ליום הראשון, לאחר העבודה היא בשמחה גדולה, ומה שייך אז

שזדונות נעשים כזכות, אזי העבודה היא בשמחה גדולה, ומה שייך אז

ענין התשובה. ובהכרח לומר שתשובה זו שייכת לשמחה דוקא. וכללות

הענין הוא, כמשנתל' בענין תשובה עילאה שאינה על החטאים כפשוטם,

וגם לא על חטאים מלשון חסרון, כי אם כמ"ש והרוד תשוב אל

האלקים אשר נתנה, והיינו, שגם כאשר הנשמה נמצאת בגוף שהיא

מעליה ומסתיר ונעך שגם משה רבינו ששכינה היה מוכרת מחוד גרונה,

היינו, שלא זו בלבד שגופו הגשמי לא ה' מונע מגילוי הנבואה, אלא

שגופו הגשמי ה' כלי לגילוי אלקות, והנה כאשר עלה למעלה הניח את

גופו בעולם היצירה, צריך להיזת בה בחי תשו"ע, שתהי' כמו שהיתה

קודם ירידתה למטה, ולמעלה יותר, דכיון שהירידה היא צורך עיליי, אזי

צריכה להגיע למעלה משרשה. דהנה, נשמות ישראל עלו במחשבתו,

דענין המחשבה הוא לעצמו כו', וכמתשבה נופא הם כבתי' היותר עליונה

טו. ויק"ר פ"ג. טו. ויק"ר פ"ב. ג.

מכילתא יתרו י"ט. טו. ויק"ר פ"ג. טו. ויק"ר פ"ב. ג.

8) ואת ר"ה בנשר תרמ"א (המשך יונת)

תר"ם ע' בוד', ד"ה תהיל שנה זו פ"ג לישל

ע' (39). ושי"ג. ע' (39). ושי"ג.

9) ואת לקי"ת פ' ראה כו. א. דרושים
ל'תוכיפ' סט, א. וב"מ.
10) ב"ר פ"א, ד. ואת סה"מ הישית ע'
17. ואת זח"ג רלב, א. שם ו'. א. וסת, 17.

1) טוכה נא, א. נ. א.

2) אמור כו, מ.

3) יומא פו, ב.

4) ר"ה בנשר דשי"פ האזינו פ"ר לעיל ע'

5) ואת לקי"ת מטות פב, א. נצבים נא, א.

6) קהלת ו' יב. לקי"ת ר"פ האזינו.

7) ואת זח"ג רלב, א. שם ו'. א. וסת, 17.

ולכן, כשיתחילו בענין ההעמקה במדרגות החתונות יותר (כנ"ל
ס"ו), הנה עיי"ז יבואו לבתי' "חזל כסל אמרו"י", שהוא למעלה גם
מ"שיורא דטלא דכדלחא"י, עד לבתי' "ישאר על אברתו"י, דהיינו,
למעלה מהרצון ומצוותו, ועד לבתי' יתרי' כוד יתחנ"י"י — שעצם
החורה מגלה את עצם הנשמה כפי שריא מאוחזת בהעצמות, ששם ישנם
רק הקב"ה וישראל"י.⁴⁵

48) שם, י"ב.

49) ואת בארובה ר"ה בנשר שנאמר
בהתעוררות (לעיל ע' 36 ואילך).

44) פרשתו ל"ב, ב.

45) לקי"ת פרשתו עג, ג.

46) שם, י"א.

47) לקי"ת שם ע"ח, ב ואילך.

— כפי שדוכר באורוה"כ⁶⁶ בענין "זחומכי" מאושר⁶⁷, ש"חזומכי" קאי על המבין דאורייתא —

מעשר — הרי זה חיוב, וחומש — מצד תקנת אושא⁶⁸, ואפילו יותר מחומש, הרי מבואר באגרת המשכבה⁶⁹ ואגרת הקודש⁶⁸, שיש לעשות גם זאת מצד החיקון על ענינים בלתי-דצויים. שם — באגרה"ח ואגרה"ק — מדוכר מצד הקן של חיקון על עונות וכו', ומכל שכן בשעה שהדבר הוא מצד הקן השני⁶⁹.

מסופר⁶⁶, שהעבש"ט ה"י נותן צדקה יותר מחומש, ושאל אותו: הרי אמרתי "אל יזכו יותר מחומש"י? והשיב, ש"המבוב" הוא מלשון כזה (שישנה כמלהמות וכי"ב), כלומר, מי שאינו רוצה ליתן וצריך ללחום עם עצמו, לפועל בדרך כפי' וכדרך כיהו, לוחו מעצמו ("אפרייטן דאָס ביי זיך") — אזי יזכו יותר מחומש". משא"כ מי שנותן בשמחה ובעונג (שכן, במה שונה הצדקה משאר התענוגים והצרכים שמוציא עליהם ממתן?).

אמנם יכולים לטעון, שצריך לא אווזים בכך שנתנית הצדקה חת"י בשמחה ובתענוג. אך על זה צריך להיות הענין ד"ופרצת" וכפטי, כאשר כמתוים בהכטחו "וכתונוי נא כזאת"⁶⁹ — הרי זה מסייע להשמחה ותענוג.

כמו"כ צריך להיות "ופרצת" אצל אלו שעובדים כמסורת הקדושים⁶⁸. כשם שדודושים מהתלמידים שלא יסתכלו על השנתן, כך צריך להיות גם אצל הרמ"ם וכו', היינו, לא באופן שצריכים למלא את מנחת השעות ("אָפאַברעטן זייערע אַרבעט־שעות"), אלא עליהם להיות מנותנים בכך ללא השכונות וכו'.

ועי' שחתי' ההנהגה באופן ד"ופרצת" בכל הענינים האמורים — יתן הקב"ה "ופרצת" לכל אחד גם בעניניו הפרטיים, ועד ל'נהלה בלי מצרים"⁶⁹.

* * *

660 שירת יום שמוח"ח סי"ב (על צי' 142) שם ואכ"ס.

666 הובא בסי' אורח לחיים פרשת תרומה ואילן.

671 נכס' וצדקה הכהן פטי'.

672 ראה גם מכתב ר' מ"ח שנה זו (אג"ק וי"ח ריש ע' ה), ובהוספן בהערות שם.

683 מלאכי ג' י"ד, וראה הענין ט, רע"א.

684 סוסי'.

685 ראה בתורת סו' ב, וז"ע ט, ב, נמוק.

686 הגם שמדברי הגמרא (שבת ק"ח, יוסף לב"ק ט, ב, שו"ע א"ח סתנ"ז ונ"ב סע"א ואילן) מוכח לכאורה אשר ינהלה כל

ית. דוכי"ס שצריך להיות הענין ד"ופרצת" בכל הענינים⁵⁵.

וכיון שעומדים בהתחלה של שנה ושל סדר, סדר ההמשכה מלמעלה למטה — הרי לכל לראש צריך להיות "ופרצת" בתורה. יש ללמוד תורה בשופי, לא להתחיל על השעף⁵⁶.

ואם צריכים להבהיר זאת אצל יושבי אוהל, מכל-שכן שצריכים להבהיר זאת אצל בעלי עסק:

בעל עסק אינו צריך לרצות לצאת י"ח בקביעות עתים לתורה כפי שמתקבל לדעתו, אלא צריך להיות "ופרצת".

"פרק אחד שחרי"ת ופרק אחד ערבית"⁵⁷ — פירש חסיד של אדמו"ר הזקן⁵⁸, שללמוד התורה צריך להיות באופן ד"פרק אחד", שד"אחד" יחדו אותו ("פאַצאנטווענענען"), ואז נעשה "שחרי"ת" — אור. ו"פרק אחד", כאשר ה"אחד" חודר אותו, אזי נעשה "ערבית" — שריבות ומתיקות.

ומתורה צריך להמשיך זאת גם בעבודה — תפלה, שיהי' "ופרצת" בעבודה התפלה. אצל יושבי אוהל צריכה להיות התכונות ארוכה קודם ואתפלה, בשעת התפלה ולאחרי התפלה. בעלי עסק, שאצלם ההתכונות בתפלה מוגבלת, הרי גם ההגבלה צריכה להיות בהגבלה, שלא יהי' באופן של מהירות וקיצור כל כך שאין מקום לחשוב מחט, שע"י פתחו ל' כחודו של מחט" אזי "אפתח לכם כפתחו של אולם"⁵⁹.

כשם שבגשמיות יכולים לפעמים להוריק ברוג אחד הרבה יותר מאשר בפעמים אחרות בריבי שעות, כמו כן, להכביל, גם בתפלה, אף שאין לו הרבה זמן, הנה בזמן שיש לו, צריך לעסוק בעבודה התפלה, והשי"ת יצליח, שע"י הזמן המועט יפוער.

תפלה עונה רצוא. ומהו צריך להמשיך ה"ופרצת" גם בהקן של גמילות חסדים.

54 סעף זה הונה ע"י ר"ק אדמו"ר שליט"א (בארית), וניספ בלק"ש ח"א ע' 169 ואילן (ושם ציין בשעות לשחת שמחת תורה) במהודותיו ויחוספו עוד כמה צעני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

55 כלומר: אין הכוונה שהענין ד"ופרצת" יהי' רק בנוגע למאמרי חסידות, חזרת המאמרים, הדפסות והפצתם, אלא הכוונה היא שיזמשה גם בפועל (מהנחה בלתי מוגה).

56 ענין זה הונה ע"י ר"ק אדמו"ר שליט"א (בארית), וניספ בלק"ש ח"א ע' 169 ואילן (ושם ציין בשעות לשחת שמחת תורה) במהודותיו ויחוספו עוד כמה צעני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

57 פרק אחד שחרי"ת ופרק אחד ערבית"⁵⁸, שללמוד התורה צריך להיות באופן ד"פרק אחד", שד"אחד" יחדו אותו ("פאַצאנטווענענען"), ואז נעשה "שחרי"ת" — אור. ו"פרק אחד", כאשר ה"אחד" חודר אותו, אזי נעשה "ערבית" — שריבות ומתיקות.

59 "אפתח לכם כפתחו של אולם"⁵⁹.

56 ענין זה הונה ע"י ר"ק אדמו"ר שליט"א (בארית), וניספ בלק"ש ח"א ע' 169 ואילן (ושם ציין בשעות לשחת שמחת תורה) במהודותיו ויחוספו עוד כמה צעני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

57 פרק אחד שחרי"ת ופרק אחד ערבית"⁵⁸, שללמוד התורה צריך להיות באופן ד"פרק אחד", שד"אחד" יחדו אותו ("פאַצאנטווענענען"), ואז נעשה "שחרי"ת" — אור. ו"פרק אחד", כאשר ה"אחד" חודר אותו, אזי נעשה "ערבית" — שריבות ומתיקות.

59 "אפתח לכם כפתחו של אולם"⁵⁹.

56 ענין זה הונה ע"י ר"ק אדמו"ר שליט"א (בארית), וניספ בלק"ש ח"א ע' 169 ואילן (ושם ציין בשעות לשחת שמחת תורה) במהודותיו ויחוספו עוד כמה צעני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

57 פרק אחד שחרי"ת ופרק אחד ערבית"⁵⁸, שללמוד התורה צריך להיות באופן ד"פרק אחד", שד"אחד" יחדו אותו ("פאַצאנטווענענען"), ואז נעשה "שחרי"ת" — אור. ו"פרק אחד", כאשר ה"אחד" חודר אותו, אזי נעשה "ערבית" — שריבות ומתיקות.

59 "אפתח לכם כפתחו של אולם"⁵⁹.

ועד להפד"י באופן שיכאילו פדאני לי ולכני מביין אומות העולם" (כוכבי רז"ל במסכת ברכות¹⁰). שזוהי הגאולה ע"י משיח צדקנו, שכל זה יומשך באופן המתאים למטה מעשרה טפחים, עתה.

* * *

ט. בין כל המקומות שבהם עורכים החתונות י"ט כסלו, ישנו מקום נוסף שצריכים להזכירו ביחוד — כפר חב"י¹¹. ואע"פ שאין שם המצרים וההגבלות שישנם במדינה הזאת, שבה ננה רבינו הזקן חסידים ומורת ההסדרת, אבל אעפ"כ, יש שם מצרים והגבלות שהטילו על עצמם...

וכמו כן — פתחת או יותר — הנני מחייגע ("אין מאטער זיך") בהצנין ד"ופרצת", ואיני יכול לפעול על אף אחד לצאת לא רק מה"י אמות שילו, אלא אפילו מה"י טפחים שלו... ועד"ז יש גם שם ההגבלה שהעמידו את עצמם בתנועה של כיווץ ("זיך אַליין פאַרקוקעטשט"), ולא יכולים לפעול בעצמם לצאת מזה.

ואע"פ שמצד אחד יש מעלה בהגבלה כזו לגבי הגבלה מבחוץ, שכן, ההגבלה שמגבילים את עצמם אינה מעיקה ("עס קוועטשט ניט") כל כך, מ"מ, יש כזה גם חסרון — כי, כאשר המיצר והדוקק בא מבחוץ, הרי זה משורר התנגדות, ובמילא, בהזדמנות הראשונה, יוצאים מהמצר ומעמידים את עצמם ב"מרחב העצמי"; אבל בנוגע למיצרים ונגבילים שמטילים על עצמם — הנה כדי להגיע ל"מרחב העצמי", יש צורך שייעזר עליהם רוח ממוזס¹² להכיר בכך שמעמדו ומצבו אינו "מרחב" אלא "מיצד"...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בכתב-שחוקי): האמת היא שכן הוא גם בנוגע להונמצאים כאן, אבל, במקום לדבר "כפניו", נעים יותר לדבר "שלא כפניו"... ומהו ילמדו — ב"קל וחומר", "בנין אב" או "גזירה שוה" — בנוגע להיעדר הענין ד"ופרצת" בד' אמות אלו.

ואחד הטעמים לכך ששם נוגע ענין זה יותר — כיון ששם ישנה אפשרות שאכן יוכל להיות "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגב"י, כיון

בפעל הרי זה מחוץ למטה מעולם האצילות, כשנמשך מעולם האצילות לעולמות כ"ע —

הרי מוכן ששינוי זה אינו חלוי בזמן, אלא, "כשנתא חדא וברגנא חדא" יכול המעמד ומצב להתהפך מן הקצה אל הקצה, היינו, שמעומק תחת כאים תיכף ומיד למרחב העצמי.

ז. וענין זה הוא גם בהמשך להמדובר לעיל (ס"ג) אודות אלו שונמצאים במעמד ומצב שצריכה להיות אצלם היציאה מן המיצר אל המרחב כפשיטו בגשמיות:

אע"פ שמצד דרכי הטבע יש צורך בהמשכה בצניעות הטבע ובמשך זמן, מ"מ, מצד זה שרבינו הזקן מוציא מן הגיהנם, מן הגשם אל הרוח, מן המיצר אל המרחב, יכול להיות ש"כנהף עיניו"י, "בשעתא חדא וברגנא חדא", יצאו בחסד וברחמים מן המיצר ועומק תחת אל המרחב ועומק רום, ולמעלה יותר, עד למרחב העצמי, שהוא למעלה משינוי האקלימיים וכל התנאים החלויים במעמד ומצב המקום על פני כדור הארץ.

וכאמור, שענין זה נעשה ע"י ההשתתפות בשמחתו של רבינו הזקן, וכפי שבאר הצ"ח שהכוונה בזה היא "האלטן זיך אן דעם רבינס קליאמקע", היינו, שחנה" קביעות נופש בלימוד תורת החסידות, והליכה בהדרכותיה ובהתנגותיה — שגם בענין זה יכולים להשתנות ("איבערשטעלן זיך") "כשנתא חדא וברגנא חדא".

ואז — "הדי ה' תקצ"ע" (בתמי), שיהי' שינוי ("ארייכערשטעלן") גם כפשוטו בגשמיות — שממעמד ומצב דמיצר ודוקק, עומק תחת, יתהפך תיכף ומיד למרחב העצמי, בגלוי ולעייני בשר.

ת. ובהו יתוסף טויע עי"ז שמשותפים כולם יחדיו בהתועדות י"ט כסלו:

כשם שהענין ד"פרה בשלום נפשי" נפעל עי"ז ("י"י") ש"בדברים היו עמדי", כמ"כ כאשר משותפים עמהם באופן שהם נכללים בה"רבים" דכלל ישראל, אזי מתעלים כולם יחדיו לעולם האחדות, ואח"כ ממשיכים זאת למטה, בכל מקום ואקלים לפי מעמדו בכדור הארץ, שבכל מקום ומקום יומשך ענין הפד"י, והפד"י בשלום.

¹⁰ ראה המבקר בקשר עם החתונות ואילך (תרי"ם תכ"א ע' 333 ואילך).

¹¹ כסלו ככפ"ח שנה"ז (אצ"ק דו"ח ע' קד).

¹² ראה גם שוחת י"ט כסלו דאשתקד סל"ה (31) ויצא בת, די.

²⁶ ראה המבקר בקשר עם החתונות ואילך (תרי"ם תכ"א ע' 333 ואילך).

²⁷ ראה מכללתא ופרשיי בא רי, מא.

²⁸ בתעלותא יא, כג.

י. עוד סיפר כ"ק מוצ"ח אדמו"ר²¹, שבשנת תקפ"ט חגגו את י"ט כסלו מתוך החוועדות גדולה.

— ר"י זה לאחר שבשנת תקפ"ח ה"י י"ט כסלו קשה... כיון שימים ספורים לפני היתה הסתלקות אדמו"ר האמצעי, ולכן, בשנה שלאח"כ, תקפ"ט, חגגו את י"ט כסלו ביהר שאת וביתר עוז.

באותה החוועדות אמר וביאר הצמדה-צדק, שי"ט כסלו הוא הענין של שמחת-תורה.

והסביר בזה, שלצורך לבוא כחוב"ב "ישקני מנשיקות פיהו", שאז יצלה הקב"ה טעמי תורה (שהרי טעמי תורה לא נחגלו²²), ועוז"נ במדרשו "התורה שאדם למד בעולם הזה הבל הוא לפני חורונו של משיח", שזהו"ע טעמי תורה שיתגלו בביאת המשיח.

ואעפ"כ, לא ה"י מתן תורה מהדשי²³, כי, בשעת מ"ח נתון לא רק מלה דתורה, אלא גם פנימיות התורה, אלא שה"י באופן של העלם, ולצורך לבוא יה"י זה בגלוי, שילמדו זאת ע"י שלומדים עתה נגלה דתורה, ובאופן לא רק ל"גדולם" אלא גם ל"קטנים", כמ"ש "כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם", ועי' ש"לא ילמדו עוד איש את רעהו"²⁴; אבל אין זה מצריך עוד הפעם "מתן תורה".

— כנראה שהמכוון בהסבר זה (אף שלא נאמר בפירוש בשמחת כ"ק מוצ"ח אדמו"ר) לכאן הטעם שרק בתג השבועות אמרים "זמן מתן תורתנו", אע"פ שהענין דשמחת תורה ישנו ב' פעמים: שמחת תורה שחוגגים בשמיני-עצרת, ושמחת תורה דפנימיות התורה שחוגגים בי"ט כסלו.

והמסברה בזה — כיון שכל הענינים נכללו במתן תורה היחודי (כתג השבועות), שאז ניתנה פנימיות התורה ביחד עם נגלה דתורה, אלא שלאחר כן, הנה מומן לומן מתגלה עוד ענין ועוד ענין, ועד שבבי"ט כסלו ניתנה רשות מלמעלה להפיץ ריזן דאורייתא, וריזן דודין, באופן שידי' מוכן בתב"י שבנפש, ועד לשכל האנושי — שזוהי ההגשה של תורה חב"י ביהוד, שללמוד וריזן דאורייתא יה"י כמו שלומדים נגלה דתורה, באופן של הבנה והשגה גם בשכל אנושי.

ועפ"י מוכן הטעם לכך שבין כל עניני יומי דפגרא של חסידים תופס

38) בשמחת י"ט כסלו תשי"ז ט"ב (טה"ש) 40) דאז הוצא אה"ק שי"ט (קבת, א), תשי"ז ע' 49 ואילך.
41) קה"י רפ"ב, פ"א, ח.
42) דאז תופס תכ"ב ע' 274. ושי"ט.
39) שה"ש א, ב ובפריש"י.

שסרו כל המניעות וההעלמות, ואעפ"כ, לא מוצלים את שעת הכושר שישורה על זה.

ואף שי"ש להקשות במכ"ש וק"י בנוגע להמצב כאן — הרי אין הוכחה עתה לפלפל בקושיות ותירוצים... כי אם לעורר שמצד ה"יעה רצון" דעוה אולי יצליחו לפעול, שאלו שישנים, יתעוררו משנתם; אלו שכבר אינם ישנים, יתחילו ללכת; ואלו שכבר הולכים — הרי' הליכתם באופן ד'זפרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה".

ואז יפעל הדבר ביהוד בהנוגע לכפר חב"ד, שהתקוות שתלה כ"ק מוצ"ח אדמו"ר שיה"י זה המקום שממנו יפוצו כל עניני החסידות בכל ארצנו הקדושה ואח"כ גם בכל סביבותי' — יקויים הדבר בפועל, ובעגלא דידן, וכתסוד וכתחומים.

וע"פ מ"ש רבינו הזקן, בעל השמחה, באגה"ק²⁵, בנוגע ל"צדקה ארץ-ישראל" (ארץ ההייסו²⁶), ש"היא שעמדה לנו לפדות חיי נפשו מצעת החורשיים לדחות פעמינו ותעמוד לנו לעד" — הנה כאשר הם יפעלו טם מה שהם צריכים לפעול, ידי' זה עוד וסיוע שאם נאן יפעלו מה שצריכים לפעול.

וכאמור, שיתאחדו כל הענינים ביחד — "ויעשו כולם אנורה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"²⁷, ויה"י רצונו של הקב"ה הוא שחה"י לכני' ההרבה כפשוטה בענינים גשמיים, שאז לא יהיו להם ענינים המבלבלים, ויוכלו להיות מונחים בדיעת "הדעה וההכמה והאמת"²⁸, מתוך מנחת הנפש, ומתוך כרואות הנכונה, וכשמחה וטוב לבב.

וכמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות מלכים: "לא נתאו החכמים והנביאים ימות המשיח... אלא כדי שיהיו פנוין בתורה והתקמתה ולא יה"י להם נושג ומכטל".

ואו יקויים היעוד "מלאה הארץ דעה את הו"י כמים לים מכסים"²⁹, ו"יכולם ידעו אזרי למקטנם ועד גדולם"³⁰.

* * *

32) ט"ז בסופר.
33) שם סכ"א.
34) נוסח תפילת ימים נוראים.
35) רמב"ם ה"ל תשובה פ"ט ה"ב.
36) ישע"י י"א, ט.
37) רמב"ם ל"א, לג.
38) נוסח תפילת ימים נוראים.